

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 " — "
Negyed évre . . . 1 " 50 "
Egyes szám ára . . . 6 kr.
Külföldre egy évre 8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD

Közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ-HIVATAL:

Kézdi-Vásárhelyt:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

Csik-Szeredában:

T. Nagy Imre szerkesztő lakásán.

A lap tartalmát illető közlemények, valamint előfizetési pénzek, hirdetmények, nyiltterek stb. mindkét szerkesztőségben és kiadóhivatalban elfogadják.

Az élet és az iskola.

II.

Az iskolában közönséges és a régi jó felfogás szerint vallásra, vallásosságra oktatják az ifjúságot; az életben az atheizmust, a hitetlenséget, a vallás iránti közönyösséget látjuk uralkodni. Az iskolában — az iskola ősi fogalma szerint — szerény, szemérmes, erkölcsös magaviseletre tanítják az ifju nemzedéket; az életben, a mai társadalomban, a társadalom intézményeiben mind ezt a mai korszellem divathősei kigunyolják, guny és nevetség tárgyaivá teszik. Ekép az élet és iskola ellentétben állnak egymással. De milyen iskola áll ellentétben az élettel? Azon iskola, kedves olvasó, mely eredeti ősi keresztény szellemét megtartotta; mely szellemére és jellegére nézve a keresztény vallás-erkölcsiség alapján áll, a szerint halad és fejlődik; melyből a vallás és erkölcs nincsen száműzve; melyben a többi tantárgyak és tananyag alapját a vallás és erkölcsiség képezi. Igen, csak a kereszténység szellemében fejlődő iskola van és áll ellentétben a mai élettel, mert a mely iskolából származott a vallás, guny tárgyává tették a tiszta erkölcs: az olyan iskola nem ellentéte a mai ugynevezett felvilágosodottság szelleme által átlengett életnek, hanem annak édes-kedves szülőltje, tökéletes folytatása, általa ápolt és termelt való-

ságos gyümölcse. Avagy ki hallott addig 10—15 éves gyermeközök öngyilkosságáról, míg a vallásra az iskolákban nagyobb gond fordított? Csak egy kis jóakarát és őszinteség kell annak elismerésére, hogy a visszaélések száma a városokon és vidéken a vallás nélküli iskolák fattyuhajtásainak felseperedése óta óriásilag nagyobb.

A vallás-erkölcsi nevelés-oktatás hiánya okozta szomorú bajokon és azok káros következményein iparkodott a fővárosi összes népiskolákban a vallás tanításának az iskolai törvényektől eltérőleg az eddiginél több órai és nagyobb mérvben való fejlesztésére a városi pénztárból 23.000 forint szavazott meg és a vallás tanítói állomások rendszeresítésére és beállítására az illető egyházi hatóságnál a kellő lépéseket megtette.

Ezen egy példából látható, hogy hol a főoka a mai társadalmi visszaéléseknek és a nemzetre veszélyt hozó bajoknak. De ebből az is látszik, hogy a mai társadalmi élet és visszasságai csak a keresztény szellemű iskolákkal állnak ellentétben, de nem a vallás nélküli iskolákkal, sőt ezen iskolák a mai társadalmi élet visszasságainak kezdeményezői, ápolói és éltetői.

Itt legelőször az iskolákban kell a vallásoktatásra nagyobb gondot for-

ditani s korán beoltani a gyermek szívébe a tiszta vallásos érzést s ezáltal egy erőteljes társadalomnak alapját megvetni, azután pedig ezáltal az életet — legyen az akár magán-, akár családi, akár társadalmi élet — kell ezáltal összhangzatba hozni az iskolával. Az iskola bizonyára — mint eddig, ugy ezután is — legbiztosabb s egyedüli ápolója és fejlesztője leendő a józan társadalmi életnek. Mert nevezzenek minket bár felekezeten államnak, de azt alig tudná valaki elvitatni, ha még Darwin vagy Vogt bölcsesével bírna is, hogy mi nem keresztény állam vagyunk, melynek alapja egyéb nem lehet, mint a tiszta erkölcs, mi nélkül bármely ország s bármely trón a történelem tanúsága szerint romba dől és rabigába görnyed.

Felvidéki.

S z e m l e.

Országgyűlés. Nagy érdeklődés mellett folyt le a főrendiházi üzenetre vonatkozó parlamenti viaskodás pénteken. A ház tagjai nagy számmal jelentek meg; a karzatok telve voltak s a vita mindvégig érdekes maradt. A napirendhez elsőnek Kőrössi Sándor szólalt fel s védelmezte a kormány javaslatát, majd meg a főrendiház szervezésére vonatkozó nézeteit fejtegette. Utána Simonyi Iván mondott hosszabb beszédet erős antisemita irányban. Hosszasan fejtegette azt az axiómát, hogy annak, a ki a

szabadság hive, meg kell törnie annak hatalmát, a ki másfelől uralkodik, s ezt akarják az antiszemiták; végül kijelentette, hogy pártolja Apponyi Albert gróf javaslatát. Hegedűs Sándor beszédének elején a képviselőház mostani magatartása ellen rekriminált, majd hosszasan polemizált Herman Ottóval, Pulszkyval és Szilágyi Dezsővel; végül pártolta a miniszterelnök határozati javaslatát. Ugron Ákos Hegedűssel polemizálva, főképp a főrendiháznak a házassági javaslattal szemben való magatartásával foglalkozott; rámutatott azokra az eszközökre, a melyekkel a kormány a javaslatnak a főrendiházban való keresztültvitelére törekedett; pártolja Szilágyi Dezső javaslatát. Ezután Tisza Kálmán miniszterelnök mondott csaknem egy órán át tartó hosszú beszédet, melyben különösen Szilágyi Dezsővel foglalkozott s ennek beszédét cáfolgatta. A ház figyelemmel hallgatta a miniszterelnököt s a jobboldal élénken helyeselte egyes nyilatkozatait. Szilágyi Dezső személyes kérdésben, Pulszky Ágost pedig szavainak helyes értelmezése végett szólalt fel. A miniszterelnök mindkét felszólalásra röviden reflektált.

Ferencz József király és Rudolf trónörökös, mint Berlinből hírlék, legközelebb oda fognak érkezni, hogy Vilmos császárnál barátságos látogatást tegyenek.

Az anarchisták Bécsben. Szép világ jár Bécsben. Deczemberben lelőttek az anarchisták egy rendőrügynököt; nem régen ismét egy eddig ismeretlen anarchista Floridsdorf külhelyen agyonlőtte Blöch rendőrügynököt, a legbuzgóbb rendőrtisztviselőket

„Meglepetések.”

A csikszereadi Veres kereszt egyesület fillérestályán (január 26-án) felolvasta: T. Nagy Imre.)

Nagyérdemű közönség!

Ezelőtt három nappal azt kérdezett Gál Elekné ő nga — ez estély egyik rendezője — tölem, hogy hát már olvasok-e fel a szombati fillérestályán, vagy mi? — A kérdeztetés felette meglepett. Annál inkább, hiszen engem odáig még a szellő sem kérdezett volt erről a mai nagy problémáról, — annál kevésbé kért rá valaki. Nyugodtan fogadtam tehát a kérdeztetést s azt izentem rá, hogy nincs szerencsém.

Másnap reggel ő nga felkeresett személyesen s azt mondá közvetlen, hogy van szerencsém. Megértettem a czélzást, de azt feleltem: nem lehet, ezért, azért, meg ugyanazért, sőt inkább, de hanem, mégis, felette stb., stb.-ért.

— Muszáj! — erőltetett ő nga — a programot már nyomtatják stb.

— Az Isten szent szerelméért! csak nem vagyok kinyomtatva? Hogy volnék én kinyomtatva?

— Nincs kinyomtatva, — vigasztalta ő nga — de mégis valamit fel kell olvasson; — mert nem kapunk senkit.

Megköszöntem a bókot, hogy végre olyan emberszúke van, hogy még reám is e szorultak. Meg is ígértém, hogy ha csak

A „Székelyföld“ tárczája.

Nápolyi Janka.

(Ballada.)

I.

Csillagos ég lemereng Nápolyra;
Himbál a hab, szenderben korzója;
Fenn a várban nevetgél a zeneszó:
Magyar Endre, ez az éjed utolsó!

Feslő bimbó, szép királyné Janka,
Feslett keblét Lajoséra hajtja;
Kábitólag, csábitólag mosolyog;
Ugy hevülnek érte tüzes olaszok!

Ezer csillár, illatáros ambra —
Ily pazar fényt nem lát az alhambra!
Hol a dalnok? Szép Boccaccio, jer ide! ...
Szívet szédít kéjnyelgő éneke:

„Mondd, oh mondd, tavasz virága:
Kék ibolya, mondd nekem:
Mért remeg úgy bánatában
Az én árva, bús szívem?”

Mondd meg, zengő kis pacsirta:
Ha megöl a szerelem,
Lesz, ki emlékem ápolja,
Vagy elvesz dalom, nevem?!”

Lantod, dalod fönmarad örökre,
Mint a Vézuv, kiragysz idökre;
Szépség hervad, ingatag a korona, —
Dalban a szív, — csak ez nem hal meg soha!

II.

Kis Aversa kolostora,
Nem szól benned ima, hora;
Szól vadászkürt, szól a zene,
Peng sarkantyú, zeng tivornya!

Madonnára! szép vadászat! ...
Magyar vadat ejtünk még ma! ...
Kebelemre fűzöm Jankát,
Mint galambot sovár héja! ...

„Szép királyné, feleségem,
Jaj, beh hideg ölelése:
Csókok fagyos, mint a bora,
S ajkad néma, mint enyészet ...”

Fagyos sirbolt, néma sirbolt
Anjou Endre házasa élte:
Ifju keble szép virágit
Aljas ármány tördel le.

„Ha! zörgetnek. Kisértet ez?
Ki zavarja Janka álmát? ...
... Örök álomba merülsz Te! ...
Az ajtót csak verik, vágják.

Folyosóra ki hős Endre ...
Álnok olasz, érezd kardját!
Álló órát viaskodnak,
Nem lankad ő, tartja magát.

Mig a hurok ... nos, mögötte
Zárt ajtó ... meg hűtlen neje! ...
Reggel a nap búsan sütött
A kidobott hűlt tetemre.

S szól az ének, szól a zene,
Peng sarkantyú, zeng tivornya;
Csak egy árva, magyar lélek
Borul Endrére zokogva.

III.

„Tarentói Lajos, beh édes az ajkad!
Karjaid közt elolvadok,
Mint a rezgő harmat.”

„Mint heves sirocco, forró kéjes csókok;
Szívem áloként hervad,
Ha vágyam nem oltod!”

Gerlepár turbékol, elmerül az élvbe;
Szomoruan áll elébe
Endre véres képe.

„Hamar Avignonba, pápához sietve!
Áldására béke vonul
Zaklatott kebelbe!”

Szép, fiatal Jankát imádvá fogadják:
Rózsailatu dalokra
Ragadja Petrarcát.

S mégis oly sötét a ragyogó szépsége!
Éjjel-nappal áll előtte
Endre véres képe ...

B. S.

egyikét. A kik a gyilkost elfogták, fenyegető levelet kaptak az anarchistáktól, hogy őket is hasonló halál fogja érni. A bécsiek körében most rettenetes az izgatottság. A kivételes állapot kihirdetett. — Mult szerdán, mikor az udvari operában az udvari páholyt tisztogatni akarták, egy ismeretlen embert találtak a páholyban elbujva, a ki midőn látta, hogy észrevették, előugrott a homályból s menekülni akart. A szolgáltnak sikerült őt elfogni s átadták a rendőrségnek. Az elfogottat Wittenneknek hívják, foglalkozására lakatos s csak a napokban érkezett Bajorországból. Azt állítja, hogy csak kíváncsiságból hatolt a páholyba. Az eset mindenfelé roppant szenzációt kelt s általában azt hiszik, hogy anarchista merénylet volt készülöben. Meglehet azonban, hogy a megijedt közvélemény csak rémet lát benne. — A kivételes állapot az ottani szociálista munkások között nem szült elkeseredést. A rendeletek nem érték őket váratlanul; 61 munkás-egylet közül egyet sem oszlattak vagy függesztettek fel. A Lipótvárosban egy szombatra összehívott munkás-egyleti gyűlést feloszlattak. — A „Wahrheit“ című konzervatív munkáslap helyesli a kormány eljárását, mely a kivételes állapot által rendes állapotokat fog teremteni.

Indokolás,*)

A szeszadóról szóló 1878. évi XXIV. törvénycikk módosítása, valamint sajtolt élesztőnek a szesztermeléssel együttes készítésének megadóztatása és a sajtolt élesztő után eső behozatali vám felemelése iránti törvényjavaslathoz.

Azon kiváló befolyásnál fogva, melyet a szesztermelés mezőgazdaságunk fejlődésére szintugy, mint az állattenyésztés előmozdítására; a szesz megadóztatásának rendszere pedig nemcsak a szesztermelésre, hanem az állam pénzügyi érdekeire is gyakorol: csak oly szeszadó-rendszer felelhet meg teljesen céljának, mely a mezőgazdasági és gyári szeszipar különböző viszonyainak és követelményeinek kellő figye-

*) Beküldetett hozzánk a szeszadó-törvény módosításáról szóló törvényjavaslat, melyet lapunk szűk tere miatt teljesen nem közölhetünk, de szükségfeleltünk is tartjuk, mivel a pénzügyminiszter ur által készített ezen „Indokolás“ elég bőven tárgyalja a törvényjavaslat több intézkedéseit.

Szerk.

lehetséges lesz, hát — valamit csinálók; de határozott ígéretet nem tettem.

Másnap reggel beállt irodamba egy város-szolga. Hallottam a nagy szuszogásáról, hogy érdemes dologban fáradozik. Válogat egy csomó zöld és kétséges színű papirosban s egyet nekem is juttat belőlük. Rémutlettel olvasom arról a zöld papirosról, hogy „veres kereszt“, ... „fillérestély“, ... „táncall ... és — meglepetésekkel“ stb. stb.

No hiszen így jól vagyunk! — mondom. Meglepetést könnyű csinálni, — ha csak annyi az egész. Megvigasztalódtam.

Hát ime, itt vagyok, nagyérdemű olvasó — azaz hogy hallgató — közönség! Méltóztassanak tőlem meglepetést kívánni. Kivántak tőlem már ennél nagyobb bolondokat is. Kivántak például már azt is az érdemes munkatársak és nyájas olvasók, hogy rendeljek számukra Hofmann-cseppet bérmentve s nőstény kanári madarat utánvétellel. Ezen kívánságokon sem eszem kétségbe sőt még valami nagyon feltűnök sem voltak hogy esnék tehát az most furcsán, ha meglepetést kívánnak tőlem?

Hát, tisztelt közönség, méltóztassanak ide nézni: ezen néhány árkus papiros beírott tartalmát fogom én önöknek ma este felolvasni. A mint megszámitottam, talán 12 iv az egész. Kicsiség. Tudom én jól, hogy önök így farsangon kiválóan szeretik a felolvasásokat hallgatni s azért elhatároztam, hogy rövid két órára kikérjem drága türelmüket s felhívjam, hogy e közben netán önként jövő ásitózásaikkal megörvendeztetni méltóztassanak. Meg vagyok győződve,

lembevételével mindkét iparág fejlődését egyaránt állandóan biztosítja, egyszersmind pedig az államkincstár érdekeit is kielégíti.

E célzt a jelenleg érvényben lévő szeszadótörvény által nem minden irányban látom biztosítotttnak.

Jelenleg az égetett szesz folyadékok után járó fogyasztási adó, az 1878. évi XXIV. törvénycikk alapján (19. §.)

I. átalányozás útján:

a) a becefrezésre szánt ürméret, — vagy

b) a főzőkészülék termelő-képessége szerint;

II. egyezkedés (megváltás) útján, a várható szesznyeredék mennyisége és foktartalma szerint; és

III. a termény mennyisége és foktartalma szerint, szeszmerőgép jelzései alapján, szedetik be.

Ezen adóztatási módok közül legfőbb fontossággal bír a becefrezésre szánt ürméret szerint való átalányozás, a mennyiben az répa, lisztes anyagok és czukorüledék feldolgozására kiterjed, és a gőzerőre berendezett vagy 17 hectolitert meghaladó erjűrtérrel bíró összes mezőgazdasági és iparszerű szeszfőzdéknek (618 981/4 %-a (607) ezen módon adóztott; az összes évi szeszadójövedelemnek (átlag 7.100.000 frt) pedig mintegy 80%-a (5.680.000 frt) ezen adóztatási mód alapján folyt be az állam pénztárába.

Az átalányozás ezen feltevésre van alapítva, hogy 24 órai erjedési idő mellett egy-egy hectoliter erjűrtér után repából 4, — lisztes anyagokból 5, — czukorüledékből pedig 6 hectoliter foknyi szesznyeredék állítható elő (25. §.), és ehhez képest naponként az erjűrtér minden hectoliterje után a fenti szesznyeredék fokenként 11 krral (1. §.) adóztatandó meg, (a tényleg lepárolt cefre — illetőleg az abból elért szesznyeredék mennyiségére való tekintet nélkül.)

A szeszfőzdék tehát, hogy az adó mentül nagyobb részét megtakaríthassák, az erjesztési idő lehető megrövidítésével bizonyos idő alatt mentül több szesz előállítására lévén utalva, oly gyártási módot honosítottak meg, mely egyfelől a termelési anyagok hiányos kihasználása, valamint több és drágább élesztő-anyag igénybevétele folytán jelentékeny anyaggazsárlásra, illetőleg a szesztermelés megrágítására, másfelől pedig az adótétel leszállítására vezetett.

hogy ezen kijelentésem bőven felér egy meglepetéssel.

Kedvem lett volna egy vidéki hírlapszerkesztő élményeinek gazdag tárházából többet elmesélni; de érezvén a farsang igényeit, az önök beleegyezésével kegyelemből elengedek a 12 árkusból 11-et s felet s csak a mi ezen felül marad, annak meghallgatására ítélem el önöket. Így csak egyes epizódokat fogok elmondani. Így például:

Egyik vidéki munkatársam azon örvendetes hírrel lepott meg a mult hetekben egy 5 krral levél által, hogy az ő ludja már harminczegyet tojtott; ezelőtt néhány nappal pedig azon szomorú hírrel süjtött le, hogy a derék állat kiszenvedett az árnyékvilágból. Alig, hogy megállottam sírás nélkül. Kevésbe mult, hogy nekrológot nem kellett fogalmaznom a jeles állat elhunytá felett. A másik levelezőm szomorú indignatióval panaszkolja a multkor, hogy ő egy peres ügyének kedvező elintézése végett egy nyulat és két véka mogyorót menesztett az egyik hivatalnok kezéhez s ez a hivatalnok annyira hálátlan volt, hogy nemcsak a pert nem döntötte az én levelezőm javára, sőt még a köblös zsákok — melyben a mogyorót kapta — sem adta vissza a jámbor félnek. (Szörnyűség, ugy-e?) Kért ennél fogva, hogy ez a „hálátlan szemtelenség“ nyomtassam ki az újságba. Hogyne is nyomtattam volna? Kinyomtattam biz én, de a zsák meg is került ám. Most büszke vagyok rá, hogy zsákközvetítést is eszközölhettem.

Eszmetársulás útján eszembe jutott s elmondom ugy hirtelenében, hogy hát ki és

Ehhez járul még, hogy ezen adóztatási mód mindazon különbségeket, melyek a nyers anyagok különféle nemei és különböző minősége, a műszközök nagyobb vagy kisebb tökélye, valamint a jobb vagy rosszabb műszaki eljárás folytán a szesznyeredékben mutatkoznak, teljesen számba nem vehetvén, egyenlőtlen adóztatást is eredményezett.

Az átalányozási rendszer ezen hátrányos következményeinek kárát első sorban a mezőgazdasági szeszfőzdék vallották, miután ezek nem csak gyakran csekélyebb, hanem a termelési időny alatt változó minőségű anyagok (p. o. burgonya) feldolgozására is vannak utalva, hanem kevésbé tökéletes műszaki berendezés mellett, gyártási módjuk tekintetében sem emelkedhetnek a technika fejlődésének színvonalára, s ennél fogva a nagy gyárparral annál kevésbé versenyezhetnek; mert a korlátolt üzemnek, valamint a megkivántató anyagi eszközök gyakori hiányának természetszerű hátrányaival is küzdeni kénytelenek.

Ennek tulajdonítható, hogy a mezőgazdasági szeszfőzdék hanyatlásnak indultak, s hogy ennek következtében szeszfőzdéink száma is évről évre fokozatosan annyira csökkent, hogy míg az 1867/68. és 1868/69. évi termelési időnyben összesen 1.065, illetőleg 1.030 — addig az 1881/82. évi időnyben már csak 618 szeszfőzde volt működésben.

(Folytatása köv.)

Minő befolyása van a rossz házi nevelésnek az iskolára és társadalomra?

Jelige: Népnevelés! jöjjön el a te országod!

(Folytatás.)

Kevés szülő ment attól, hogy a tanító fegyelmi eljárását, néha oktatását is helyeselné; sőt nem helyeslésének gyermeke előtt is igen gyakran ad kifejezést, s hogy ne mondjam: szikolódzásra is engedi magát ragadtatni.

Tanítói életünkben a legfeketébb pontot az ily eljárások következményei szották előidézni. Van-e néptanító, ki ne találkozott volna tanítói életében oly növendékkel, ki tanuló-társai előtt így nyilatkozott: ne félj! nem mer megverni, mert nem szabad s apám azt mondta: csak nyuljon hozzám az a rongyos tanító, mert eligazítja ő, tudom elesapattja! Van-e szintén tanító,

mi voltaképen egy hírlapszerkesztő s kihez és mikhez kell alkalmazkodnia?

A hírlapszerkesztő és hírlapíró soha és semmi körülmények közt helyest, jót, szépet, igazat, tanulságot, okosat és bölcsöt nem írhat.

— Furcsa állítás — jegyzik meg önök s mindnyájan egyszerre szeretnék kérdezni: miért?

Megmondom azonnal. Tehát a következő okokból:

Ha pl. vezércikket írunk a napi kérdésekről, erre azt feleli a közönség, hogy megelőzzük az olvasók egyéni ítéletét s hozzá tesszük a kívánságot, hogy inkább írának csak tényeket, ne afféle találgatásokat és feltevéseket. Ha ollózzunk más lapokból, tehát tényeket közlünk, akkor azt mondják rá, hogy lusták vagyunk vezércikket írni. Ha a kormány mellett írunk, akkor eladó, megvásárolt emberek vagyunk. Ha a kormány ellen írunk, akkor ostobák vagyunk s kivihetetlen dolgokat fessegetünk. Ha pártatlanul írunk, akkor gyávák vagyunk az egyik vagy a másik párttal szaktitni. Ha bírálatokat közlünk színházról, hangversenyekről stb., melyek legjobb meggyőződésünk szerint vannak írva, akkor minden dicsőretünk és minden rosszsalunk részrehajló. Ha semmi bírálatot nem közlünk, akkor megvetjük a művészetet. Ha azt írjuk, hogy egy bizonyos kisasszonynak vagy asszonynak ezen s ezen a bálon vagy estélyen nagyon jól állott a kék ruha, azt felelik rá, hogy tisztelik a szerkesztő guszatusát, de nem kérnek belőle; míg ha azt írták volna, hogy

kit nyíltan nem támadtak meg ily kifejezéssel: gyermekemet ugy bántsa az ur, hogy velem gyűl meg a dolga!

Ha az iskolának van két-három ilyen elbizakodott növendéke, gyakran megméltelyezi a legártatlanabb gyermekeket is, mert minden gyermekben erős hájládóság van a dacra és önállóságra, s ha a tanító nyomára jön, hogy iskolájában mily magatartást, lenézést táplálnak ellene növendékei s méltatlanul a szülők is gyakran megtámadják: ugyan van-e oly flegmatikus vérmérsékletű tanító, ki egész napra ne vesztene el tanítási kedvét? Az így nevelt gyermek a társadalomban, családi életben ingerlékeny, csekélységért összetűz, s indulatjában gyakran káros tettekre ragadtatja magát.

A szegény ember gyermeke magát egy rangunak tekinti urfi gyermektársával és viszont; látszik ez játékaikban, hol egymásnak nem engednek, sőt az urfi arezul csapására a szegény fiú egy hátbaütéssel válaszol, s ők ezen igazságszolgáltatást helyesnek, kibékítőnek találják; de a szülői bölcs tapintat beleavatkozik: az urfi felvilágosztatik, hogy nem szabad többet azon hitvány poronttyal játszani, ezen s ezen okokért; a szegény fiút majd halálra ütlegetik a szülői s kimondják a sententiát, hogy az urfi kerülni kell, vagy játszás esetében tölje békével, ha hától gyanánt használják is.

Mindkét rangbeli gyermek ezután tartózkodó lesz, vagy igen gyakran gyűlöletté válik, s ez átszivárog az iskolába, hol a tanítónak az árulkodások, irigykedés, pakkosságok, az iskolai közszellem és egyenetlenkedés sok kellemetlenséget, igazságos büntetés alkalmával a szülők méltatlan kifakadásait, sok esetben gyermekeiknek az iskolától elvonását szülők.

Az életben még fokozódik a rang iránti gyűlölet, minek a legszomorubb következményei lehetnek, minők: bosszuallás, megrövidítés vagyon- és életben.

Nemzetiségünk tulbecsülése és más nemzet lenézése, becsmérlése, hasonló s némely esetben veszélyesebb következményeket szül.

Ott, hol vegyes nemzetiségből áll a község s az iskola közös, nagyon óvatossá kell lenni minden szülőknek. Minden nemzet szokása, vallása, viselete, miveltégi állapota nyújt valami olyat, melyről elismeréssel lehet a gyermek előtt beszélni, saját magunkról pedig nem mindig dicsé-

a kék ruha sehogy sem pászolt, sehogy sem állott jól, akkor azt mondják, hogy mégis borzasztó kíméletlenek vagyunk; ha egy szót se szoltottunk volna az illetőről, akkor még jobban sújt a halálos ítélet, hogy mily irtóztatos figyelmetlenek vagy irigyek vagyunk. Ha a báli referadában betűrendben közöljük a hölgyek neveit, azt mondják rá: nem ér semmit az egész közlemény; ha kor szerint sorozzuk őket, ez a lehető legnagyobb szemtelenség; ha guszatusunk szerint írjuk egymásután a neveket, akkor csináljuk még a legnagyobb ostobaságot.

A közönség ítélete még napi foglalkozásaink közt is kísér. Ha szabad óráinkat magán-örömlöknek és magán-tanulmányoknak szenteljük, ugy büszkéek vagyunk és elzárkozunk a közönségtől, melylyel ismerkednünk kellene. Ha este a vendéglőbe megyünk, akkor csavargók vagyunk. Ha a menasági szineloadásról nem hozunk tudósítást, megharagszik az egész falu s a jövő évnegyedben nem fizetnek elő a falu kaszájából arra az egyetlen példány lapra, mely a községnek járt. N. falusi főrendőrbizos ur mult éjjel egy farkast látott a komája kertjéhez surlódnai. Ékes stylusban azonnal megírja a szerkesztőnek egy árkus papirosra, s ha az egész cikk meg meg nem jelenik, halálos elleenség lesz. A kálvinista szedő kis betűvel szedi Kézdi-Vásárhelyt a lapba egy helyen az „Is-ten“-t; az esperes ur ezért ugy megmérgeződik a csikszeredai szerkesztőre, hogy a következő lapszámot komoly megjegyzéssel utasítja vissza. N. falusi főbíró urat szomorú családi vesztés éri,

„ettel, hanem fogatkozásainkról is gyakran kell említést tenni; így számíthatunk, úgy az iskolában, mint az életben: hogy több nemzetiség békében megfér egymás mellett, s a közös haza boldogsága lesz szem előtt

Arany igazság ez: „Seperjen mindenki a maga háza előtt,” vagy: „Meglátja a más szemében a szálkát, s magáiban nem a gerendát.” És mennyiben tesznek eleget ennek egyes családok gyermekeik előtt? Saját cselekedeteik bírálat alá nem jöhetnek, azok jók, helyesek és igazok. Tulbecsülik-ugy tetteiket, mint minden dolgaikat. Másokat folytonosan ócsárolnak. Az ily szülő gyermeke önhitt, kevély, fecsegő, felületes, mindent kitűnően tud s gyengén is alig végez, a feltűnést keresi tanulásban úgy, mint ruhájában és viseletében, mindenütt ott van, korán tartja magát fejlettnak, a gyermekektől elvonul, szereti a nagyok társaságát, az iskolában jutalmat, elsőséget követel. Az ily gyermekekből lesznek a társadalom áltudósai, kémei, a jó egyetértés zavarói, s ellenségei mindazoknak, mit ők nem kezdeményeztek.

A könnyelműség, fényűzés, rendetlen eszem-iszom, vendégeskedés, tivornyázás, ha sok esetben érintetlen hagyja is a gyermeki lelket, de legtöbb esetben káros nemcsak azért, mert az ily szülő életmódját a gyermek is folytatni fogja, hanem azért is, mert míg a nagyok minden idejét, gondolatát a vágyak és szeszélyek tartják lekötve, eszközbe nem jut gyermekük lelke és szíve; a külső formákat elsajátítja ugyan, de minden ismeret nélkül lép az iskolába, s olyan mint azon növény, mely gaz és dudva közt fejlődött; s valamint a gondosan tisztogatott növényre egy kis langyos eső jótékony hatással van, gyorsan fejlődik, az elhanyagolt pedig a tisztogatás által is silány fog maradni; ép úgy az iskolai életben is: két-három elhanyagolt gyermek miatt egy tárgynál többet időzünk a nagy többség rovására, s mégis, bárha fáradságunkért lelkiismeretünk megnyugtát, az eredmény kimaradása nehezen hat lelkiünkre.

Az életben az ily körülmények között felnőtt gyermek terhére van önmagának, a szülőitől hátramaradt vagyont vagy gyorsan lejártatja, vagy rohamosan kívánja helyre pótolni, s mindkét esetben a cél: könnyűszerűleg, munka nélkül pénzhez jutni, mi ha nem sikerül, nem irtózik a cél elérésére szolgáló bármily bűnös eszköztől is.

megdöglik egy tehene; a tanító urral azonnal kiirgatja az újságba, s ha a czikk azonnal meg nem jelenik, a lap nem karolja fel a közérdekeket. Péter urnál nagy radina van, melyen Pál komám ékes felköszöntőben megasztalja az újszülött honleány érényeit; a felköszöntőt másnap a szerkesztő megkapja egy bármendetlen levélben, s ha ki nem teszi az újságlapba, türes lesz a lap öröktől fogva örökre.

Ha kimerítő távirati tudósításokat küldünk, akkor azt mondják: ez mind hazugság és holnap meghazudtolják; ha kivonatban közöljük, akkor természetesen a mi nekünk nem tetszik, azt szándékosan hallgatjuk el. Ha egy szegény ember a jobb lábát eltörte s mi azt találjuk irni, hogy a balt, akkor a legszebb gorombaságokat várhatjuk a roppant hazugság és férdítés miatt egy beküldött helyreigazításban.

És most, t. közönség, az önök meglepetésére, vagy jobban mondván megbüntetésére kiszabott félárkus végére érven, köszönöm kedves türelmüket s azon ígéretet teszem, hogy önöket — kik oly szívesek voltak ezen riptim-reptim összehevenyészett csevegést meghallgatni — nemcsak egyen-egyen név szerint kiírom az újságba, hanem arczképeiket is bátor lesznek kinyomtatni — csak valamiképp meg ne nehezteljenek. A mindenfelől nyilvánuló közkívánságnak engedve, — felolvasásomat ezennel bezárom.

A munkátlanság végeredményeiben közel áll az előbbi pont alatt körülírtakhoz, s azzal teljesen meg is egyez azon esetben, ha a testi munkátlanság lelki tétlenséggel is párosul.

Vannak azonban oly emberek, kik munkálkodnak ugyan, de munkájokban nincs rendszer, sok mindenhez kezdenek, semmit tökéletesen be nem végeznek, csak mint szokás mondani: immel-ámmal keresztesnek rajta.

Az ily szülők gyermekei nagyon kitűnnek az iskolában is, különösen magánfoglalkozás alatt. A feladott tételt gyorsan, úgy a hogy elvégzi, s más munkához fog; munka közben minden perczen van valami mondanivalója szomszédjaihoz, társait munkájokban zavarja, előadás alatt nyughatatlan, más egyébbel tölti az időt; mi által a növendékek figyelmét a tanítástól elvonja; szóval nehezíti a tanító munkáját.

Az életben is sokfelé kapkod, minden hivatalt elfogadna, s ha egyéb dolga nincs, a házat elbontja, hogy ujra s még rosszabbul építse; mindig kezdeményez a társadalomban, de a bevégezésnél sehol sem található. Sok megkezdett üdvös eszmét az ily emberek juttatnak az enyészetnek.

A szülők tisztátalanságát — ruházatban s minden foglalkozásban — kivétel nélkül öröklí a gyermek.

Az iskolában — eltekintve attól, hogy a gyermekekre rossz benyomással van a dances — igen veszedelmes azért, mert az ily gyermekek, ha rendesen betegségben nem szenvednek is, de nagy hajlandósággal bírnak a ragályos nyavalyára s gyakran egész iskoláinkat, sőt magunkat is családunkkal együtt eltöltötenek férggekkel, betegséggel.

Ép így a társadalomban is.

Sipos Samu.

(Folytatása köv.)

A vádlottak padjáról.

Kézdi-Vásárhely, 1884. febr. 1.

Zalán közséje is épen oly erkölcsi hírnek örvend Sepsiben, minőnek Kézdiiben a többi között Dálnok, Csernáton s Torja községek. A hamis tanulás, hamis eskü s ezekhez hasonló cselekmények csaknem minden naposok amott is.

Szilágyi Dávid, Tóth Mihály és fia Miklós zaláni erkölcsüket abban tüntették ki, hogy két utóbbi 24 frtot vett kölcsön zaláni K. Károlytól s az adós levelet erről annak rendje szerint ki is állították. Midőn egy pár év múlva hitelező nő a pénz visszafizetését kezdte szorgalmazni, a megnevezettek egy este elmentek a hitelező nőhöz, s az adóslevelet azzal elővételre, 10 frtot lefizettek. Az adóslévéle közben az asztalon feküdvén, s arra hitelező nő sem nagy gondot fordítván, azt Szilágyi Dávid magához vette, s hitelező nő tiltakozása daczára magával vitte, ígyvén egyuttal mind a három, hogy a hátralévő összeget is másnap megfizetik. Midőn pedig hitelező nő ezt szorgalmazta, tudni sem akartak róla, s azt vágták vissza, hogy ők tegnap az adósságot kifizették, s így nem tartoznak. Az adóslévelet e közben megsemmisítették. Hitelező nő tehát kénytelen volt a hatósághoz fordulni, s mivel a községi elöljáróság közbelépése céljához nem segíthette, minthogy valamely közös vagy idegen okiratnak jogtalan megsemmisítése okirathamisítást képez: ügyét a bünyenítő bíróság elé vitte. A vizsgálat tehát megindult.

Vádlottak amugy zaláni szokás szerint erősen operáltak azon, hogy a tanukat az igazságnak bevallásától elcsábítsák. S ez nekik részben sikerült is, mert hiszen — zalániaiakkal volt dolgok. De 2—3 igaz ezek között is találkozott, kiknek vallomása által egy vizsgálat, valamint a mai napon megtartott végtárgyalás rendén beigazoltatott, hogy vádlottak egy 23 frtóról szóló adóslévelet jogtalanul, károsító szándékkal semmisítették meg. A tkts törvényszék tehát a közbádló indítványának elfogadásával vádlottakat az okirathamisítás vétségében mondotta ki vétkesnek, s ezért 1—1 havi fogházra és 10—10 frt büntetésre ítélte, úgy

a kár megfizetésében is elmarasztalta. Vádlottak, kik a többiek módjára, még a ma született gyermeknél is ártatlanabbnak vallották és tartották magukat, az ítélet ellen felhívást jelentettek be.

P—m.

10—1884.

Gazd. egyf.

Meghívó.

A csikmegyei „Gazdasági Egyesület” igazgató-választmánya folyó év és hó 12-ik napján délelőtt 9 órakor kezdődőleg Csik-Szeredában a szokott helyen ülést tart, melyre a választmány t. tagjait van szerencsém hazafias tisztelettel meghívni.

Cs.-Szeredában, 1884. évi febr. 2-án.

Becze Antal,
az egylet elnöke.

*

A gyűlés főbb tárgyai:

1. A gyergyószentmiklósi Gazdakör kérése.
2. Titkár évi jelentése.
3. Pénztárnok számadásai megvizsgálása iránt intézkedés.
4. Közgyűlés idejének kitűzése.
5. Folyó évi költségvetés.
6. Az első magyar biztosító társasággal kötendő szerződés ügyében előterjesztés.
7. Folyó ügyek.

A titkár.

Mindenféle.

— Álarczos-bál Kézdi-Vásárhelyt 1884.

febr. 2-án. Tagadhatlan igazság, hogy az álarczos-bálok mai napság már nem oly kedvelt mulatságok, mint régen voltak. Az álarczos ugy nálunk, mint másutt kezd lassanként kimenni divatból. Elég egy álarcz egy embernek — gondolják sokan — s ebben igazok is van. A legnagyobb rész ugy is mindig és mindenütt álarczot visel, mert hát ugy hozza magával a mostani társadalmi élet. Ha a beszéd arra való, hogy vele gondolatainkat elpalástoljuk, az arcz akkor bizonyára egy olyan lárvá, mely megvédi minket attól, hogy valaki belsönkbe betekinthessen. Mosolyog, ha lelkünk fáj, komoly képet ölt, ha valakinek terdeségei nevetésre ingerelnek, nyájasságtól ragyog, míg a keblet harag tölti el stb. Szóval arczunk lárvá s az egész világ egy nagy álarczos-bál! Ezt a kis bölcsekedést ne vegye senki tőlünk rossz néven most farsang közepén egy álarczos-bál után! Tehát lezajlott az első maszkos-bál és pedig elég szép sikerrel. A nagy plakátoknak volt eredménye, már 9 órakor a tarkábnál tarkább maszkok egész raja lepte el a táncztermet. Ördögök, szabók, jócsok, virágárusnők, apródok, betyárok, vadászok tarka tömege hullámozott fel s alá, kik között egy középkori lovag ősi palástjába burkolt macska ólálkodott, szelid dorombolással s hízelt nyájaskodással üdvözölve a hölgyeket. A frakk szárnyaszegett szabómester indiskréte méreteket tesz urakról és hölgyekről; egy jósnő jó tanácsokat osztogat s egy pillantást enged vetni a jövő titokteljes méhébe; a barát imádkozik lelked üdvösségéért és szíved boldogságáért; a virágárusnő virágot tűz mellébe s esküszik, hogy érdeklődik irántad; egy titokteljes rózsaszín dominó füledbe sugja, hogy ismeri szerelmed tárgyát; az orvos megtaogatja a könyöknél az ütetedet s müértőleg konstatálni tudja, hogy szerelmi lázban szenvedsz; szóval mindenki ismer és mindenki tud valamit terólad s te mindezt jámbor türelemmel végig hallgattad s ha valamelyik esetleg egy szellemes megjegyzéssel felkölti figyelmedet, azután rohansz utána s azt gondolva, hogy az X kisasszony, Y asszonynak, a te halálós ellenségednek udvarolsz egy álló óráig stb. folytonos csalódás lépten-nyomon. Egy ur egy női vadászhoz lágy érzelmes hangon szól: „Szép vadász, löj szíven, szívesen meghalok te érted.” — „Nem tehetem, mert az állat-védegyeletnek tagja vagyok.” — A bál első óráiban mutatkozó lehangoltság lassanként szétoszlott

s sok csinosan s izléssel öltözött álarczos igazi jó kedvet tudott előidézni. Újfélkor a maszkos szétrebbentek s az ott maradt civil publikum jó kedvvel mulatott egész hajnalig.

— Dr. Kádbéó Ferencz brassói ügyvéd, lapunk állandó dolgozó társa, folyó hó 3-án vezette oltárhoz Simay Gergely kir. tanácsos, törvényszéki elnök kedves és művelt leányát, Simay Rózáliát, Szamos-Ujvárt. Az esküvőn mintegy hatvanon vettek részt, jobbára az ifju pár rokonai közül. Násznagy volt Szentkirályi Árpád székelykereszturi szolgabíró, násznagyné a völegény nővére, a híres szépségű Meskóné Kádbéó Róza Kolozsvárról. Nyoszolyóleányok Simay Rózácska, Simay Mariska és a Lászlóffy k. a. valának. Az esküvőt fényes lakoma követte, mely tánczozással fejeztet be. Az ifju pár azután számos kocsi kíséretében kocsin Kolozsvárra hajtattott s onnan vasuton Brassóba, a völegény lakására ment. Sok szerencsét és állandó boldogságot kívánunk az ifju párnak.

— Érdekes tánczestély hírére vesszük Csik-Somlyóról. A somlyói nők — mint biztos forrásból értesülünk — az olvasókör javára tarisnyás tánczestélyt terveznek s annak keresztülvitelére a bizottságot már meg is választották. A hölgyek meg akarják tisztelni mindazokat, kik Somlyó iránt érdeklődéssel viseltetnek. Örömmel várjuk a meghívókat s nem kételkedünk, hogy a somlyói nők igen szép számu közönséget fognak megvendéghelteni.

— A mult számunkban a kovásznai kaszinó-bárlól megjelent tudósításunkba egy sajnálatos sajtóhiba csuszott be, mit sietünk ezennel helyreigazítani. A lady patroness méltóságos Réz Farkasné urasszony nem 30, hanem 50 frtot adományozott a kaszinó javára. Ugyanezen alkalommal nyilvánosságra hoztuk azt is, hogy e bálban felülfizettek: Pócsa Gyula ur 5 frtot, Deák András 50 krt, Erős Gusztáv 50 krt, Fejér Antal 50 krt, Vertán Gyula 50 krt.

— Petőfi ágya. Dömsöd-Dabon a napokban hunyt el a hazafiúi érdemekben megőszült T. Mukács István földbirtokos, kinek birtokában volt az az ágy, melyben Petőfi Sándor született. Tulajdonosa féltékenyen őrizte a becses relikviát és a világ minden kincséért sem vált volna meg attól, hanem megígérte, hogy halála esetére szívesen átengedi Petőfi emlékszábjára Kis-Kőrösre. A régi formájú ágy kemény fából van, rézsrófkokkal.

— Zengő szobor. Nem a Memnon-szoborokról van szó, melyek Egyiptom forró fővénynél állnak, hanem a németek dicsőségének nagy emlékére, a Niederwaldon felmagasló Germánia szoborról. Mikor a szél fúj, az emlékmű csodálatos hangot ad. Touristák megfigyelték, vajjon a Germánia lobogó haja vagy diadémja adja-e a csodás hangot, míg végre rájöttek, hogy a szél nem a főalakot szólaltatja meg, hanem a „Háboru” allegorai alakját, mely „tüzes kard”-ot tart kezében. Ez a kard a szél ingatása alatt sajátságosan zug. Sokan ebből épen nem békés dolgokat jósolnak a jövőre nézve.

— A vetések állása hivatalos jelentések szerint ez ideig kielégítő. A hó takaró több vidéken, sok helytt még némely erdélyi és felvidéki megyékben is nagyobb részt elolvadt. Több helytt attól tartanak, hogy a legutóbb beállott nappali enyhe és éjjeli fagyos időjárás a hótakaró nélkül levő vetésekre kártékony hatással leend.

— Egy 2—4 gymn. vagy felsőnépiskolai osztályt végzett fiu Kézdi-Vásárhelytt — ugyszintén Csik-Szeredában is — Szabó Albert könyvnyomdájában tanulónak felvétetik.

— Megjelent a Magyar általános levelező II-ik füzet. Szerkeszté Knorr Alajos. Kiadja ifj. Nagel Ottó Budapesten, a nemzeti színház bérházában. — E füzetben a szerző folytatja a vers elemeiről az előbbi füzetben megkezdett ismertetését; értekezik a rim, ütem és láb neveiről, s pedig előbb a magyaros versekről, azután az idegen versekről; ezek között a hexameter és pentamerről; a saffoi versről; ismerteti a

